

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 83/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [redacted], [redacted], proti opatreniam Okresného súdu Nitra sp. zn. 1Tk/1/2021 z 18. októbra 2023 a sp. zn. 3Tk/2/2021 z 18. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 22. decembra 2023 doručená ústavná sťažnosť vo veci namietaného porušenia základného práva obvineného [redacted] označeného v ústavnej sťažnosti ako sťažovateľa [body 5 a 6 tohto odôvodnenia (ďalej aj „obvinený“)] podaná prostredníctvom jeho obhajcu v trestnom konaní [redacted] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru opatrením okresného súdu sp. zn. 1Tk/1/2021 z 18. októbra 2023. Predmetná ústavná sťažnosť bola vedená pod sp. zn. Rvp 3173/2023 a bola pridelená sudcovi spravodajcovi Liborovi Duľovi, ktorý bol podľa Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 v znení dodatku č. 1 účinného od 1. marca 2023 a dodatku č. 2 účinného od 1. októbra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) členom štvrtého senátu ústavného súdu.

2. Ústavnému súdu bola zároveň 22. decembra 2023 doručená ďalšia ústavná sťažnosť obvineného podaná prostredníctvom sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva obvineného na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru opatrením okresného súdu sp. zn. 3Tk/2/2021 z 18. októbra 2023. Táto ústavná sťažnosť bola vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 3175/2023 a bola pridelená

na vybavenie sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému, ktorý bol podľa rozvrhu práce členom tretieho senátu ústavného súdu.

3. Ústavný súd uznesením č. k. PLs. ÚS 2/2024-6 z 10. januára 2024 rozhodol podľa § 7 ods. 1 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) s poukazom na § 62 zákona o ústavnom súde a § 166 ods. 1 Civilného sporového poriadku o spojení ústavnej sťažnosti sťažovateľa vedenej pod sp. zn. Rvp 3175/2023 na spoločné konanie vedené pod sp. zn. Rvp 3173/2023.

4. Z obsahu oboch ústavných sťažností vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Západ ČVS: PPZ-133/NKA-ZA2-2020 z 22. júna 2020 bolo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b), c), d), ods. 2 písm. c), ods. 4 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b), f), i) Trestného zákona.

5. Ďalším uznesením vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Západ ČVS: PPZ-133/NKA-ZA2-2020 z 23. februára 2021 bolo aj proti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a aj ďalším osobám ([REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] vrátane [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]) podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b), c), d), ods. 2 písm. c), ods. 4 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b), f), i) Trestného zákona, pričom z predmetného rozhodnutia vyplýva, že všetci obvinení sú členovia medzinárodnej organizovanej skupiny pôsobiacej na území viacerých štátov a minimálne od mesiaca júl 2019 sa mali spolčiť na účely získania finančného profitu z nelegálnej distribúcie a predaja metamfetamínu.

6. Obvinenému [REDAKOVANÉ] bol opatrením okresného súdu sp. zn. 21Tp/14/2021 z 8. apríla 2021 podľa § 40 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu podľa § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ustanovený za obhajcu advokát [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ].

7. Počas prípravného konania bola postupom podľa § 21 ods. 1 Trestného poriadku vylúčená zo spoločnej trestnej veci všetkých obvinených vrátane [REDAKOVANÉ] na samostatné konanie trestná vec spoluobvineného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a spoluobvineného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ktoré boli v konaní pred okresným súdom vedené ako samostatné trestné veci pod sp. zn. 1Tk/1/2021 a sp. zn. 3Tk/2/2021.

8. Sťažovateľ samostatnými žiadosťami z 25. septembra 2023 požiadal okresný súd o nahliadnutie do súdnych spisov trestných konaní vedených pod sp. zn. 1Tk/1/2021 a sp. zn. 3Tk/2/2021, ktorým

nebolo opatreniami okresného súdu sp. zn. 1Tk/1/2021 z 18. októbra 2023 a sp. zn. 3Tk/2/2021 z 18. októbra 2023 vyhovené ako podaným neoprávnenou osobou.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ zhodne v obidvoch podaných ústavných sťažnostiach konštatuje, že žiadal o nahliadnutie do súdnych spisov bývalých spoluobvinených obvineného, ktorí boli spoločne trestne stíhaní v spoločnom konaní pre ten istý skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin, pre ktorý bolo aj [REDAKOVANÉ] vznesené obvinenie, a preto „každý zo spoluobvinených, vrátane sťažovateľa, má právo byť informovaný o všetkých skutočnostiach vyplývajúcich zo všetkých procesných úkonov a zo všetkých dôkazov, ktoré boli a budú vykonávané alebo zabezpečované v súvislosti s predmetným skutkom.“. Sťažovateľ je presvedčený o tom, že ak má aj obvinený právo vyjadriť sa k všetkým skutočnostiam, ktoré sú mu kladené za vinu, tak „Nevyhnutným predpokladom uplatnenia tohto základného práva obvineného je byť informovaný o všetkých skutočnostiach, ktoré sa mu kladú za vinu“, medzi ktoré patria aj tie, ktoré vyplývajú z vylúčenej trestnej veci. Sťažovateľ je toho názoru, že „Vylúčenie veci jedného zo spoluobvinených na samostatné konanie vedie k tomu, že ostatní spoluobvinení zostávajúci v pôvodnom konaní reálne strácajú možnosť byť informovaný o skutočnostiach zistených vo vylúčenej veci, ktoré skutočnosti sa však stále týkajú toho istého skutku, pre ktorí sú aj oni ďalej stíhaní v pôvodnom konaní.“. Takto sa podľa sťažovateľa „Vytvára... stav nerovnosti v trestnom konaní, keď orgány činné v trestnom konaní poznajú stav veci tak z konania pôvodného, ako aj konania vylúčeného, avšak zostávajúci obvinení v pôvodnom konaní, nemajú prístup ku skutočnostiam zisteným vo vylúčenom konaní. Takto, na základe iného, menej komplexného, menej podrobného a horšieho poznania skutočností týkajúcich sa toho istého skutku, sú potom obvinení pri svojej obhajobe neoprávnene znevýhodnení oproti orgánom činným v trestnom konaní.“. V závere svojej argumentácie sťažovateľ uzavrel, že v dôsledku odopretia nahliadnutia do súdnych spisov okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 1Tk/1/2021 a sp. zn. 3Tk/2/2021 nemá „reálnu možnosť byť informovaný o všetkých skutočnostiach týkajúcich sa predmetného toho istého skutku, pričom je to dôsledok práve skoršieho vylúčenia trestnej veci spoluobvineného na samostatné konanie.“, pričom „pre obhajobu obvineného v pôvodnom konaní môže mať relevantný význam čokoľvek, čo sa zistí a udeje vo vylúčenom konaní, vrátane toho ako a na základe akých dôvodov sa vec posudzuje a vo veci sa rozhoduje vo vylúčenom konaní.“.

10. Sťažovateľ v petite podanej ústavnej sťažnosti (koncipovanej tak, ako to je uvedené v bode 1 tohto odôvodnenia) v konaní vedenom už pôvodne pod sp. zn. Rvp 3173/2023 navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Opatrením Okresného súdu sp. zn. 1Tk/1/2021 zo dňa 18. 10. 2023 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo sťažovateľa na obhajobu zaručené podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Opatrenie Okresného súdu sp. zn. 1Tk/1/2021 zo dňa 18. 10. 2023 zrušuje a Okresnému súdu Nitra vec vracia na ďalšie konanie.

Okresný súd Nitra je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia na účet jeho obhajcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

11. Sťažovateľ v petite podanej ústavnej sťažnosti (koncipovanej tak, ako to je uvedené v bode 2 tohto odôvodnenia) v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. Rvp 3175/2023 navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Opatrením Okresného súdu sp. zn. 3Tk/2/2021 zo dňa 18. 10. 2023 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo sťažovateľa na obhajobu zaručené podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Opatrenie Okresného súdu sp. zn. 3Tk/2/2021 zo dňa 18. 10. 2023 zrušuje a Okresnému súdu Nitra vec vracia na ďalšie konanie.

Okresný súd Nitra je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia na účet jeho obhajcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Predmetom podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie základného práva obvineného na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení so základným právom na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s právom na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru opatreniami okresného súdu sp. zn. 1Tk/1/2021 z 18. októbra 2023 a sp. zn. 3Tk/2/2021 z 18. októbra 2023, ktorými sťažovateľovi nebolo umožnené nahliadnuť do súdnych spisov okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 1Tk/1/2021 a sp. zn. 3Tk/2/2021.

III.1. Podmienky konania pred ústavným súdom:

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

16. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

17. Podľa § 41 ods. 1 zákona o ústavnom súde konanie pred ústavným súdom sa začína na návrh oprávnených subjektov uvedených v čl. 130 ods. 1 ústavy alebo v osobitných predpisoch, ak § 206 neustanovuje inak. Vo veciach podľa čl. 126 a čl. 129 ústavy začne ústavný súd konanie na návrh subjektov oprávnených podľa tohto zákona.

18. Podľa § 42 ods. 1 zákona o ústavnom súde podanie, ktorým sa začína konanie pred ústavným súdom, je návrhom na začatie konania.

19. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

20. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

21. Podľa § 125 zákona o ústavnom súde účastníkmi konania sú sťažovateľ a orgán verejnej moci, proti ktorému ústavná sťažnosť smeruje.

22. Podľa § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľ musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, ak odsek 2 alebo § 35 neustanovuje inak.

23. Podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí výslovne uviesť, že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom.

III.2. Posúdenie veci:

24. Návrh na začatie konania pred ústavným súdom podľa § 42 ods. 1 zákona o ústavnom súde predstavuje základný procesný úkon navrhovateľa, ktorým sa začína konanie pred ústavným súdom.

25. V podaných ústavných sťažnostiach vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 3173/2023 a sp. zn. Rvp 3175/2023 je zaznamenané vyjadrenie sťažovateľa (), ktorý koncipoval aj predmetné podania, podľa ktorého „v súvislosti s obhajobou sťažovateľa, resp. jeho zastupovaním v konaní o tejto ústavnej sťažnosti je potrebné uviesť, že sťažovateľ sa zdržiava na neznámom mieste a ustanovený obhajca s ním nie je v kontakte (preto nie je možné ústavnému súdu predložiť osobitné plnomocenstvo na zastupovanie sťažovateľa v konaní o ústavnej sťažnosti)“. Z uvedeného je teda zrejmé, že ústavné sťažnosti vedené ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 3173/2023 a sp. zn. Rvp 3175/2023 neboli vopred () ako obhajcom obvineného () konzultované s osobou obvineného, ktorý o ich podaní ani nemal vedomosť, nemôže byť teda splnená zákonná podmienka konania pred ústavným súdom podľa § 34 ods. 1 v spojení s § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde spočívajúca v udelení osobitného splnomocnenia na konanie výlučne pred ústavným súdom. Vzhľadom na toto zistenie ústavný súd odmieta podané ústavné sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 3173/2023 a sp. zn. Rvp 3175/2023 ako podané zjavne neoprávnenou osobou podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde, ktorou je sťažovateľ, teda advokát zastupujúci obvineného ako obhajca v trestnom konaní, nemajúci však mandát na podanie ústavnej sťažnosti v mene obvineného. To je zásadnou prekážkou vo vzťahu

k osobe sťažovateľa () v konaní pred ústavným súdom, pričom zároveň platí, že k podaniu ústavnej sťažnosti obvineným () nedošlo.

III.3. Obiter dictum:

26. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu podaných ústavných sťažností vedených pod sp. zn. Rvp 3173/2023 a sp. zn. Rvp 3175/2023, konštatuje, že sťažovateľ ako obhajca obvineného sa mal a mohol v rámci zastupovania svojho klienta v trestnom konaní (v čom je rozdiel oproti potrebe osobitného plnomocenstva na konanie o ústavnej sťažnosti), ak zastával názor, že súčasťou obhajobných práv je nahliadať do spisu vo vylúčenej trestnej veci (túto potrebu odôvodňoval len všeobecne paušálnym odkazom na právo obvineného „*byť informovaný o všetkých skutočnostiach týkajúcich sa predmetného toho istého skutku*“, resp. „*pre obhajobu obvineného v pôvodnom konaní môže mať relevantný význam čokoľvek, čo sa zistí a udeje vo vylúčenom konaní*“), nahliadnutia domáhať a požiadavku na taký úkon adresovať orgánom činným v trestnom konaní, v ktorom aktuálne obvineného zastupuje, resp. v prípade podania obžaloby v tomto konaní konajúcemu súdu a ponechať v dispozícii týchto orgánov potrebnú súčinnosť s orgánmi činnými v paralelne vedenom trestnom konaní, resp. so súbežne konajúcim súdom alebo súdom, ktorý v dotknutej súbežnej, už ukončenej veci konal (bez prejudikovania ústavným súdom spôsobu reakcie oslovených orgánov na naznačenú žiadosť). Je totiž procesnou reáliou, že sťažovateľ () vo vylúčenom konaní žiadnu osobu v procesnej pozícii obvineného nezastupuje (neobhajuje) a je z pohľadu orgánov prejednávajúcich vylúčenú vec neoprávnenou osobou.

27. Aj v prípade podania ústavnej sťažnosti pri splnení všetkých personálne procesne orientovaných zákonných podmienok na konanie (osobitného plnomocenstva na konanie o ústavnej sťažnosti) by teda ústavný súd ústavné sťažnosti vedené v konaniach pod sp. zn. Rvp 3173/2023 a sp. zn. Rvp 3175/2023 odmietol ako neprípustné podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože aj v prípade nevyhovenia žiadosti podľa predchádzajúceho bodu by obvinený musel (sám alebo prostredníctvom obhajcu) uplatniť štandardné procesné prostriedky na ochranu svojich práv v proti nemu vedenom konaní vrátane opravných prostriedkov proti meritórnemu rozhodnutiu, ak by zastával názor, že boli porušené jeho práva s dosahom takého zásahu na meritum proti nemu vedenej trestnej veci (opäť bez prejudikovania odpovede na otázku, či by v popísanom prípade došlo k porušeniu subjektívnych, resp. v ich rámci aj základných práv obvineného).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. februára 2024

Libor Duľa
predseda senátu